

BITIS NASICORNIS, DE NEUSHOORNADDER

John en Marion Bakker,
Spuistraat 119,
2987 TH Ridderkerk.
Tel.: 0180 413492.
E-mail: Navajo@Hetnet.nl

Onlangs kwamen wij op internet een aantal artikelen tegen met de vermelding dat deze vrij mochten worden gebruikt. Deze artikelen hebben wij vrij vertaald en bewerkt en waar nodig aangevuld met eigen ervaringen.

VERSPREIDING EN LEEFGEBIED

Deze grote adder komt voor in Centraal-Afrika, van Kenia in het oosten tot Guinea in het westen, en van Soedan in het noorden tot Angola in het zuiden. Ze komen voor in tropische bossen en in het bijzonder in de nabijheid van rivieren, meren, moerassen en andere vochtige plaatsen. Ze kunnen als semi-aquatisch worden beschouwd.

FORMAAT EN UITERLIJK

De neushoornadder bereikt een imposante grootte voor een lid van de echte adderfamilie, maar blijft

Bitis nasicornis

altijd nog kleiner dan bijvoorbeeld de Gabonpofadder (*Bitis gabonica*-sp.) en de gewone pofadder (*Bitis arietans*-sp.). Een volwassen dier is gemiddeld 100 cm lang, maar grote wijfjes kunnen een lengte bereiken van wel 150 cm. Ze worden beschouwd als de mooist gekleurde en getekende adders, maar sommige exemplaren van de Oost-Afrikaanse Gabonpofadder (*Bitis gabonica gabonica*) kunnen met de *nasicornis* wedijveren om de titel 'mooiste adder van de wereld'.

De kleuren bewerkstelligen een ultieme camouflage op de bosbodem waar deze dieren voorkomen, maar ook in een goed ingericht terrarium zijn ze soms pas met een tweede blik te ontdekken. In het wild voorkomende dieren zijn vaak bedekt met modder. De kleuren zijn dan bij lange na niet zo helder.

HET GIF

Er is niet veel bekend over het gif van *Bitis nasicornis*. Er zijn echter een paar beten geregistreerd. Hoewel men ervan uit gaat dat het gif overeenkomt met dat van *Bitis gabonica*, wordt er bij een volle beet vaak een kleinere dosis afgegeven. Het is sterk haemotoxisch en een beet moet dan ook altijd als potentieel dodelijk behandeld worden, zelfs bij een beet van zeer jonge dieren. De uitval en de beet gebeuren bliksemsnel, als je met je ogen knippert heb je het gemist!

De neushoornadder kan met dezelfde snelheid en kracht naar achteren en opzij bijten als naar voren, dus zorg altijd voor een veilige afstand tussen jezelf en de slang. Hun bijradius is verrassend groot, soms zelfs de helft van de lengte van het lichaam. Dus een 'veilige afstand' kan verder zijn dan je vermoedt. Neem absoluut geen risico!

HUISVESTING

Sommige auteurs raden, net als bij *Bitis gabonica* een terrarium aan met een vloeroppervlak van minstens 1,5 maal de lengte van het dier in het vierkant. Dit houdt in, dat we bijvoorbeeld voor een dier van één meter dus een terrarium van 150 bij 150 cm moeten bouwen. Onze mening is echter, dat gezien het feit dat deze dieren niet bijzonder actief zijn, een vloeroppervlak met de lengte van het dier en een diepte van ruim de helft van het dier voldoende is. Hoogte is niet belangrijk, hoewel *Bitis nasicornis* soms op een stronk klimt. Ook moeten we de verwarming c.q. verlichting optimaal kunnen aanbrenge. Daarom moeten we een minimum van 50 cm aanhouden.

Omdat de neushoornadder in de natuur leeft op de donkere bosbodem, moet felle verlichting vermeden worden. Daarom is het in dit geval beter gebruik te maken van een gloeilamp met een laag wattage en een lokale bodemverwarming. Temperaturen tussen de 24-27 graden zijn voldoende voor overdag en 's nachts houden we de temperatuur op zo'n 19-20 graden.

De neushoornadder is beter bestand tegen lage temperaturen dan je zou verwachten bij een tropische slang. Bij dagtemperaturen rond de 20 graden blijven de dieren vaak gewoon eten, terwijl temperaturen van 30 graden en meer ervoor zorgen dat de dieren zich niet echt prettig meer voelen.

De bodem kan bestaan uit orchid-bark, turf, houtsnippers en spaghnum. Ook is een schuilplaats zeer belangrijk. Deze kan bestaan uit een kartonnen doos, een kist of gewoon een hoop dode bladeren die we van tevoren steriliseren bv. in de magnetron. Verder moet er altijd vers water aanwezig zijn, liefst in een platte, wijde schaal om tevens de luchtvochtigheid te handhaven; 85% is beter dan 60%. Zoals eerder vermeld hebben de dieren veel behoefte aan schaduw,

daarom kunnen we behalve een schuilplaats hier en daar wat (kunst)planten aanbrenge. Bieden we de dieren te weinig schuilplaatsen, dan zullen ze zeer snel gestresst raken. Dit uit zich in het constant oppompen van het lichaam, waarna de lucht met luid geblaas weer wordt uitgestoten (het zogenaamde puff-effect) en uit vaak overdreven schudden met de kop.

VOEDING EN ONTLASTING

Nakweekdieren van *Bitis nasicornis* zijn vaak zeer goede eters en stoppen pas met eten als er geen voer meer wordt aangeboden. Pasgeboren dieren beginnen met net behaarde muizen en gaan langzaam over van springers naar volwassen muizen en daarna ratten. Ze eten bij voorkeur 's nachts, maar goed gewende dieren eten bij elk voedselaanbod. Wat voedselverschalking betreft is *Bitis nasicornis* een opportunist. Zij liggen het grootste gedeelte van de tijd te wachten tot er een prooidier binnen hun bijradius komt, waarna zij bliksemsnel toeslaan, waarbij opvalt dat zij een voorkeur hebben voor een zijwaartse beet. Dit kan komen, omdat ze de prooi beter zien als deze hen zijwaarts nadert, dan wanneer de prooi de slang aan de voorkant nadert. Ze schijnen wat moeite te hebben met het herkennen van een dode prooi. Die moet dan ook altijd met een lange pincet of tang worden bewogen.

Bitis nasicornis

De gevolgen van een beet. Foto: John Bakker

Bitis nasicornis heeft vaak extreem lange perioden tussen voedselopname en ontlasting. Een bepaald mannetje heeft eens 3 maanden lang geen ontlasting gehad terwijl hij regelmatig at. Overmatig voederen draagt hier zeker toe bij. Daarom is het belangrijk om volwassen dieren één maal in de 2 tot 3 weken voedsel aan te bieden. De reden dat de voedselvertering langzaam verloopt is niet precies bekend. Wel wordt gesuggereerd dat de combinatie zeer weinig bewegen en weinig drinken hier toe bijdraagt.

Het besproeien van het terrarium en de dieren met lauwwarm water zet de dieren wat sneller aan tot drinken dan dat ze dit alleen uit de waterbak zouden doen en verkort het verteringsproces. Het is wel duidelijk dat *als* er ontlasting komt je die 'met schop en kruiwagen' moet weghalen.

WILDVANG OF NAKWEEK?

Het antwoord op deze vraag is simpel, koop nooit wildvang! Neushoornadders (en veel andere soorten gifslangen) worden vaak gevangen met stroppen van

ijzerdraad en vaak hebben ze ernstige beschadigingen aan de nekwervels. Sommige dieren zijn zó beschadigd, dat zij niet meer kunnen slikken en je hoeft geen raketgeleerde te zijn om te bedenken dat deze dieren een langzame dood te wachten staat. Zelfs als de dieren zouden willen eten, is dit niet mogelijk. Ook zijn de dieren vaak zwaar geïnfecteerd met parasieten.

EEN LAATSTE OPMERKING

Als je erover denkt een *Bitis nasicornis* of wat voor gifslang dan ook aan te schaffen, denk dan zeker nog eens na. Deze dieren zijn niet alleen zeer mooi, maar ook zeer gevaarlijk! Mocht je onverhoopt worden gebeten, dan bestaat de kans dat je het niet overleeft. Even een serumje gebruiken bestaat alleen in de film. Mocht je tot de gelukkigen behoren die een beet wél overleeft, dan nog zijn de gevolgen vaak dramatisch.

Nu we het toch over serum hebben: Reptielenzoo 'SERPO' is bezig met het opzetten van een legale serumbank voor gifslangenliefhebbers. Dit komt erop neer dat men in de vorm van een soort van abonnement serum aangeleverd krijgt, dat, indien nodig, wordt aangevuld of vervangen. Meer weten? bel 'SERPO' Delft.

En verder; wil iedereen in je naaste omgeving ook gifslangen in huis? Heb je werkelijk de benodigde ervaring om gifslangen te verzorgen? Het lijkt soms makkelijk, maar geloof ons, als bijvoorbeeld een ziek dier verzorgd moet worden (oppakken e.d..), dan blijft dit altijd een spannende, maar vooral gevaarlijke bezigheid. Je moet niet op een ander rekenen voor hulp, het zijn *jouw* slangen!

